

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ÇALIŞMA DEFTERİ

COĞRAFYA 9

Ünite

DOĞAL SİSTEMLER

Konu

• Türkiye'de Görülen İklim Tipleri

OGM MATERYAL

https://ogmmateryal.eba.gov.tr

6. SAYI

ÖN SÖZ

Sevgili Öğrenciler,

Bu çalışma defterinde öğretim süreçleri içerisinde kazandığınız bilgi ve becerileri kullanmanıza olanak tanıyacak çeşitli düzeylerde ve yapılarda etkinlikler bulunmaktadır. Bu etkinliklerle hem okulda işlemiş olduğunuz konuları tekrar etme hem de akademik gelişiminizi izleme imkânı bulacaksınız. Bu amaçla hazırlanan çalışma defterinde yer alan etkinlikler, bilişsel alan basamaklarını içerecek şekilde yapılandırılmıştır.

Çalışma defterinde boşluk doldurma, eşleştirme, çoktan seçmeli, açık uçlu, kısa cevaplı madde tipi etkinliklerinin yanı sıra bil-bul-çöz, kelime avı ve sudoku gibi içeriklerle keyifli vakit geçirmenizi sağlayan etkinlikler de yer almaktadır. Ayrıca "Hatırlıyor muyum?" bölümüyle akademik açıdan öz değerlendirmenizi yapabilecek ve eksik olduğunuz konuları karekodlar aracılığıyla tekrar etme fırsatı bulacaksınız.

Alanında yetkin uzmanlarca titizlikle hazırlanmış olan bu çalışma defteri ile akademik gelişiminize katkı sunmayı amaçlamaktayız. Bu çalışmanın eğitim hayatınızda olumlu yansımalarını görmek dileğiyle...

Hatırlıyor muyum?

Aşağıdaki bilgileri hatırlayıp hatırlamadığınızı ilgili bölüme işaretleyiniz. Puan durumunuza göre aşağıdaki karekodları okutarak konu eksiklerinizi tamamlayınız.

No	Bilgi	Hatırlıyorum 2 Puan	Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	Hatırlamıyorum 0 Puan
1	Türkiye, mutlak konumu itibariyle Akdeniz iklim bölgesinde yer alır. Ancak Türkiye'nin göreceli konumuna bağlı etkenler Türkiye'de iklimi etkileyen faktörlerin çeşitlilik göstermesine neden olur.	☐	☐	☐
2	Türkiye, orta kuşak ülkesi olması nedeniyle yıl içinde dört mevsimi belirgin olarak yaşar. Ancak göreceli konumuna bağlı faktörlerin etkisiyle dört mevsimin özellikleri farklı iklim bölgelerinde aynı şekilde yaşanmaz.	☐	☐	☐
3	Türkiye'nin güneyinden kuzeyine doğru gidildikçe enlem etkisine bağlı olarak sıcaklığın düzenli olarak azalması beklenir. Ancak sıcaklık göreceli konumuna bağlı faktörlerin etkisiyle güneyden kuzeye gidildikçe düzenli olarak azalmaz.	☐	☐	☐
4	Türkiye'nin batısından doğusuna doğru gidildikçe denizden uzaklaşılması ve yükseltinin artması gibi faktörlerin etkisiyle sıcaklık ortalamalarında belirgin değişimlerin yaşandığı gözlemlenir.	☐	☐	☐
5	Türkiye'de bakı etkisinin sıcaklığa etkisi vardır. Örneğin Toros Dağları'nın güney yamacında bakı etkisiyle güneşlenme süresinin daha uzun olması bu dağların güney yamacındaki sıcaklığın kuzey yamacına oranla daha yüksek olmasına neden olur.	☐	☐	☐
6	Türkiye'de deniz etkisinden uzaklaşılması ve yükselti etkisiyle iç kesimlere gidildikçe nem oranı azalır. Bu nedenle iç kesimlerde sıcaklık farkları artar.	☐	☐	☐
7	Sibirya Termik Yüksek Basıncı: Kış mevsiminde etkilidir. Etkili olduğu dönemde sıcaklıklar düşer. Basra Termik Alçak Basıncı: Yaz mevsiminde etkilidir. Etkili olduğu dönemde sıcaklıklar artar. Asor Dinamik Yüksek Basıncı: Yaz mevsiminde etkilidir. Yaz mevsiminde, ülke genelinde (kuzey kesimi hariç) hava açık olur ve kuraklık yaşanır. İzlanda Dinamik Alçak Basıncı: Etkisini genelde kış mevsiminde gösterir. Etkili olduğu kış günlerinde, yağışlı ve ılıman hava koşullarının yaşanmasını sağlar.	☐	☐	☐

8	Türkiye'nin Kuzey Yarım Küre'de bulunması sebebiyle Türkiye'de kuzey yönlü rüzgârlar sıcaklığı azaltırken güney yönlü rüzgârlar sıcaklığı artırır. Ayrıca denizler üzerinden Türkiye'ye doğru esen rüzgârlar mevsime göre sıcaklığı etkiler.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
9	Türkiye'nin genelinde nemlilik durumu; dağların kıyıya uzanış doğrultusu, yükselti, denize olan uzaklık, çevresindeki basınç merkezlerinin etkisi gibi faktörler nedeniyle belirgin değişimler gösterir.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
10	Türkiye'de bağıl nem, zaman içinde yatay ve dikey yönde çeşitli faktörlerin etkisiyle farklılıklar gösterir. Dağların kıyıya paralel uzandığı Akdeniz ve Karadeniz kıyılarındaki bağıl nem oranı, Ege kıyılarına oranla daha fazladır.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
11	Türkiye'de yağış miktarı ve dağılışında; dağların kıyıya uzanış doğrultusu, yükselti, denize olan uzaklık, çevresindeki basınç merkezleri gibi faktörlerin etkisiyle belirgin değişimler yaşanır. Türkiye'nin yer şekilleri yağış miktarının çok kısa mesafelerde farklılaşmasına neden olur.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
12	Türkiye'de kış yağışları genel olarak cephesel kökenlidir. İlkbahar ve yaz yağışları genelde yükselim yağışları şeklindedir. Karadeniz ve Akdeniz kıyıları ile yüksek kesimlerde orografik yağışlar görülmektedir.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
13	Kuraklık, coğrafi ortamdaki yer üstü ve yer altı sularının mevsimlik değişimi dışındaki belirgin değişimler ile toprağın neminin azalması durumudur. Kuraklığın oluşmasında yağış azlığı, buharlaşma oranının artması, beşerî faaliyetler gibi faktörler etkili olmuştur.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
14	Türkiye'de özellikle yaz mevsiminde sıcaklık değerlerinin yükselmesi, yağış değerlerinin azalması ve beşerî faaliyetlerin etkisine bağlı olarak aşırı su kullanımı kuraklığı hissedilir seviyeye çıkarır.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

15	Bulunduğu enlem derecelerine göre Türkiye'nin geneli Akdeniz iklimi bölgesindedir. Ancak özel koşullar, Türkiye'nin her yerinde Akdeniz ikliminin etkili olmasını engellemiştir. Türkiye'de ılıman kuşakta etkili iklim tiplerinin bire bir aynısını ya da değişmiş hâlini görmek mümkündür. Bunlar; Akdeniz iklimi, Karadeniz iklimi, karasal iklimler ve geçiş iklimleridir.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
16	Akdeniz ikliminin etki alanı; Gaziantep ve Kilis çevresinden başlar, Akdeniz ve Ege kıyıları boyunca devam eder. Ege kıyılarının iç kesimlerine kadar etkili olurken Akdeniz kıyılarında daha çok kıyı kesiminde etkilidir.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
17	Karadeniz ikliminde yaz mevsimi serin, kış mevsimi ılıktır. Yağışlar, yamaç yağışları şeklinde olup yağış miktarları 700-2.300 mm arasındadır. Yıl içinde en çok yağış sonbahar mevsimindedir. Yağışlar yıl içinde diğer iklim bölgelerine göre daha düzenli dağılmıştır.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
18	Türkiye'de deniz etkisinin azaldığı iç kesimlerde görülen iklim tipi olan karasal iklimin etki alanı geniştir. Bu iklimde; yaz mevsimi sıcak, kış mevsimi soğuktur. Yıl içinde en çok yağış ilkbahar ve yaz başında görülür. Yağış rejimi düzensizdir.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

PUAN	PUAN	PUAN	TOPLAM PUANINIZ
0 - 22	23 - 27	28 - 36	
KONUYU TEKRAR ETMELİSİNİZ	ÇALIŞMALISINIZ	ÇOK İYİ	

1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14. maddelerin konu özeti

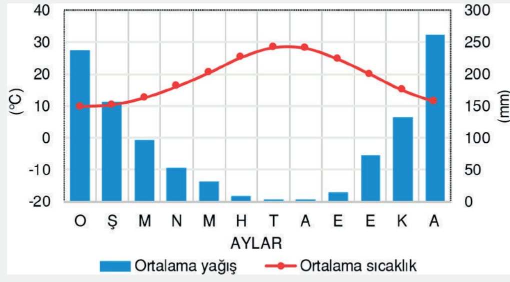

15-16-17-18. maddelerin konu özeti

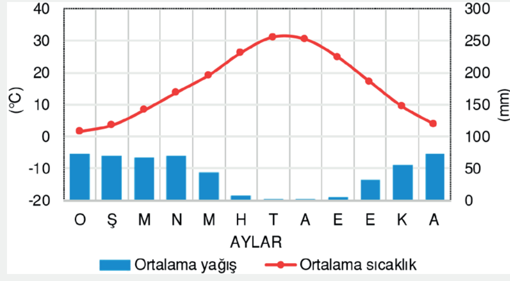

Eşleştirme

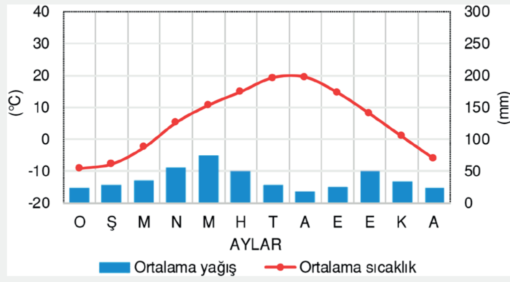
Türkiye'de görülen farklı iklimlerin grafiği ile bu grafiklerin ait olduğu iklim tiplerini doğru olarak eşleştiriniz.

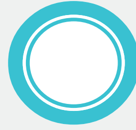
1

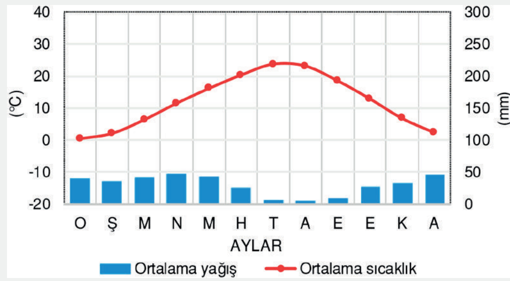

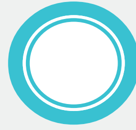
2

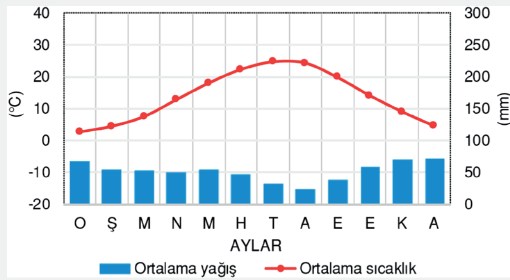

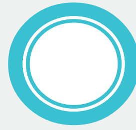
3

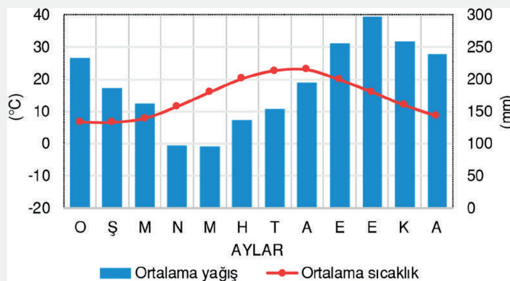

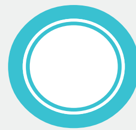
4

5

6

A İç Anadolu Karasal İklimi

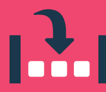
B Akdeniz İklimi

C Trakya Karasal İklimi

Ç Karadeniz İklimi

D Güneydoğu Anadolu Karasal İklimi

E Doğu Anadolu Karasal İklimi

Boşluk Doldurma

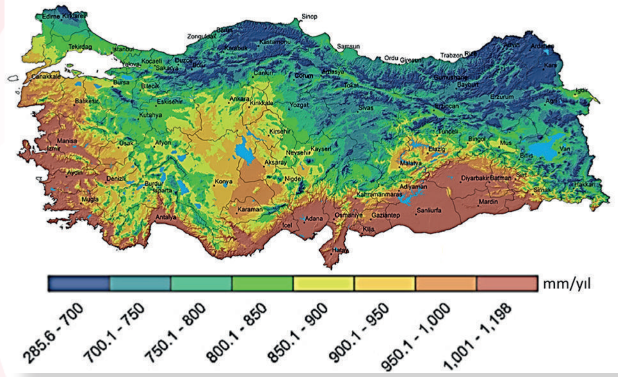
Aşağıdaki kelimeleri verilen ifadelerdeki boşluklara doğru olarak yazınız.

Ilıman	Cephesel	Kuzey	Basra	Kırkikindi
İzlanda	Çöl	Marmara	Yamaç	Bozkır
Enlem	Ege	Sonbahar	Akdeniz	Dört
	Tuz Gölü	Bakı	Yağış	

1. Türkiye, mutlak konumu itibariyle .... iklimler bölgesinde yer alır.
2. Türkiye, orta kuşak ülkesi olması nedeniyle yıl içinde .... mevsimi belirgin olarak yaşar.
3. Türkiye'nin güneyinden kuzeyine doğru gidildikçe .... etkisine bağlı olarak sıcaklık genel olarak azalır.
4. Türkiye, Kuzey Yarım Küre'de bulunduğu için .... yönlü rüzgârlar sıcaklığı azaltır.
5. Türkiye'de, yağışlı ve ılıman hava koşullarının yaşanmasını sağlayan .... dinamik basınç merkezi etkisini kış mevsiminde gösterir.
6. Yaz mevsiminde etkili olan .... termik alçak basınç merkezinin etkili olduğu dönemde Türkiye'de sıcaklıklar artar.
7. Denizden karaya doğru esen rüzgarlar, nemli hava kütlesini karaya taşıdığı için .... oluşmasını sağlar.
8. Dağların kıyıya paralel uzandığı Akdeniz ve Karadeniz kıyılarındaki bağıl nem oranı, ... kıyılarına oranla daha fazladır.
9. Güneydoğu Anadolu'da sıcak .... rüzgârları, sıcaklığın yaz mevsiminde aşırı artmasına, bağıl nem oranının azalmasına neden olur.
10. Türkiye'de kış yağışları genel olarak .... kökenlidir.
11. .... ikliminde yaz mevsimi sıcak ve kurak, kış mevsimi ılık ve yağışlıdır.
12. Karadeniz ikliminde yağışlar genellikle .... yağışı şeklindedir.
13. İç Anadolu'da yükselim yağışı şeklinde gerçekleşen yağışlara .... yağmurları denir.
14. İç Anadolu karasal ikliminin doğal bitki örtüsü olan .... ilkbahar yağışları ile yeşerir, yaz sıcaklığıyla sararır.
15. Geçiş iklimi görülen alanlara .... Denizi çevresi örnek verilebilir.
16. Karadeniz ikliminde yıl içinde en çok yağış .... mevsiminde olup yağışlar yıl içinde diğer iklim bölgelerine göre daha düzenli dağılmıştır.
17. Türkiye'de yıllık yağış miktarının az olduğu .... ve çevresinde kuraklık belirgindir.
18. Toros Dağları'nın güney yamacında .... etkisiyle güneşlenme süresi daha uzundur.

Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. Aşağıdaki harita Türkiye'de yıllık bitkiler ve toprak yüzeyinden buharlaşma ve terleme yolu ile kaybolan su miktarını göstermektedir. Güneşlenme süresi uzadıkça buharlaşma ve terleme yolu ile kaybolan su miktarı da artmaktadır.

Buna göre;

- Akdeniz'de güneşlenme, Karadeniz'den fazladır.
- Marmara'da güneşlenme ortalaması, Doğu Anadolu'dan fazladır.
- Güneşlenme süresi Ekvator'dan kutuplara doğru genel olarak azalmaktadır.
- Göreceli konum faktörlerinin etkisiyle su kaybı bölgeden bölgeye farklılaşmıştır.
- En çok su kaybı Güneydoğu Anadolu'da yaşanmıştır.

gibi çıkarımlardan kaç tanesi doğrudur?

A) 1 B) 2 C) 3 D) 4 E) 5

2. Türkiye'deki bir yörenin aylara göre ortalama sıcaklık ve yağış grafiğinden yararlanarak o yöreyle ilgili;

I. hâkim bitki örtüsü
II. dağların uzanış doğrultusu
III. aritmetik nüfus yoğunluğu
IV. yıllık sıcaklık ortalaması

özelliklerinden hangileri hakkında <u>daha az</u> bilgi edinilebilir?

A) I ve II B) I ve IV C) II ve III D) II ve IV E) III ve IV

3.

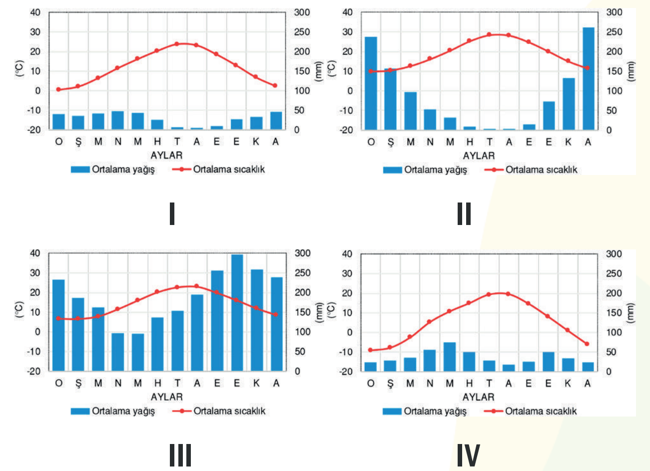
Yukarıdaki haritada verilen basınç koşullarının etkili olduğu bir günde ülkemizde,

I. lodos
II. kıble
III. karayel
IV. yıldız

gibi rüzgârlardan hangilerinin <u>daha etkili</u> olması beklenir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) II ve IV E) III ve IV

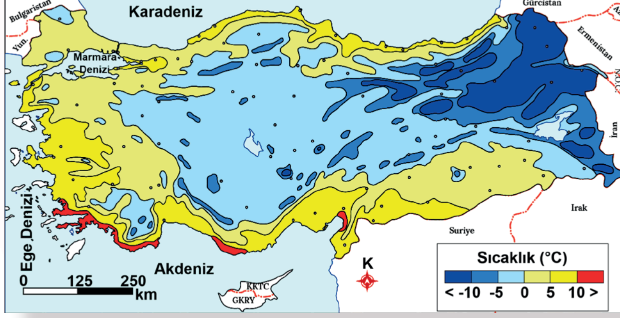
4.

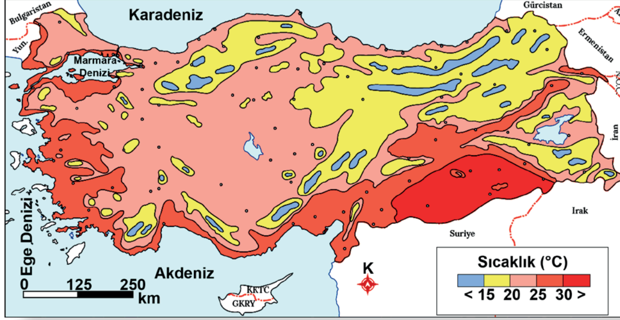
Yukarıda verilen yağış ve sıcaklık grafikleri sırasıyla aşağıda verilen kentlerden hangilerine ait olabilir?

A) Çorum - Trabzon - Muğla - Kars
B) Konya - Muğla - Uşak - Ardahan
C) Iğdır - Samsun - Hakkari - Bursa
D) Yozgat - İzmir - Çanakkale - Edirne
E) Aksaray - Antalya - Rize - Erzurum

5. Türkiye Ocak Ayı Sıcaklık Ortalamaları Haritası

Türkiye Temmuz Ayı Sıcaklık Ortalamaları Haritası

Yukarıda verilen haritalar incelendiğinde;

I. Güneydoğu'da temmuz ayında sıcaklıkların ocak ayından daha fazla olmasında tek faktör enlemdir.
II. Ocak ve temmuz aylarında sıcaklıkların doğuya doğru azalmasında yükselti faktörü etkilidir.
III. İzmir'in yıl boyunca Van'dan daha sıcak olması göreceli konum ile ilgilidir.

gibi çıkarımlardan hangileri yanlıştır?

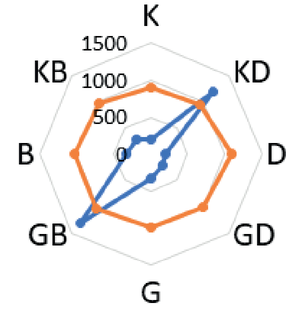
A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

6. Havadaki bağıl nem oranı arttığında yağış ihtimali de artmaktadır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin en az yağış alan yerleri arasında gösterilebilir?

A) Orta Karadeniz
B) Menteşe yöresi
C) Biga yöresi
D) Tuz gölü ve çevresi
E) Yıldız dağları bölümü

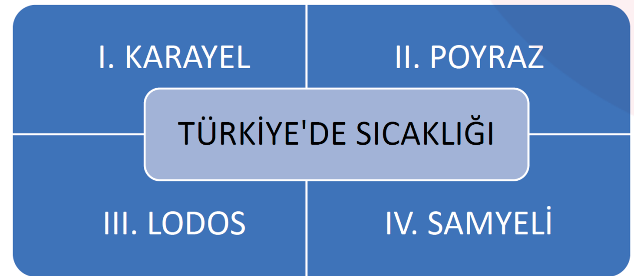
7. Aşağıdaki grafikte A ve B bölgelerine esen rüzgârların yıl içinde esme yönleri esiş sıklığına göre verilmiştir.

Buna göre aşağıdaki kentlerden hangilerinin rüzgâr frekans gülleri sırasıyla A ve B bölgelerinin rüzgâr grafiği ile benzerlik gösterir?

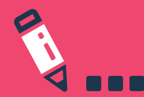
A) Bursa - Ankara
B) Trabzon - Antalya
C) Çanakkale - Konya
D) İzmir - Sivas
E) Muğla - Van

8. Aşağıdaki şemada Türkiye'de etkili olan yerel rüzgârlar verilmiştir.

Bu rüzgârların sıcaklık üzerindeki etkileri aşağıdakilerden hangisinde sırasıyla verilmiştir?

A) düşürür - yükseltir - yükseltir - düşürür
B) düşürür - düşürür - yükseltir - yükseltir
C) yükseltir - düşürür - yükseltir - düşürür
D) yükseltir - yükseltir - düşürür - düşürür
E) düşürür - yükseltir - yükseltir - yükseltir

Açık Uçlu Sorular

Aşağıda verilen Türkiye'ye ait haritaları inceleyerek ve haritalar arasındaki ilişkiyi değerlendirerek soruları cevaplayınız.

Türkiye'nin Yıllık Ortalama Bağıl Nem Haritası

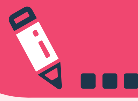

Türkiye'nin Yıllık Ortalama Yağış Dağılımı Haritası

Türkiye'nin Temmuz Ayı Ortalama Sıcaklık Haritası

Açık Uçlu Sorular

1. Türkiye'nin temmuz ayı ortalama sıcaklık haritası incelendiğinde aynı enlem üzerindeki noktaların sıcaklıklarının farklı olduğu görülmektedir. Bu durumun nedenlerini yazınız.

....
....
....
....

2. Türkiye'nin temmuz ayı ortalama sıcaklık haritasında en düşük sıcaklık değerlerinin Kuzeydoğu Anadolu'da görülmesinin sebebi nedir?

....
....
....
....

3. Türkiye'nin temmuz ayı yıllık ortalama sıcaklık dağılışı haritasına göre sıcaklığın Anadolu'nun güneydoğusunda en fazla olmasını bağıl nem haritası ile ilişkilendirerek açıklayınız.

....
....
....
....
....
....

4. Türkiye'de ortalama yıllık bağıl nem haritasını açıklayınız.

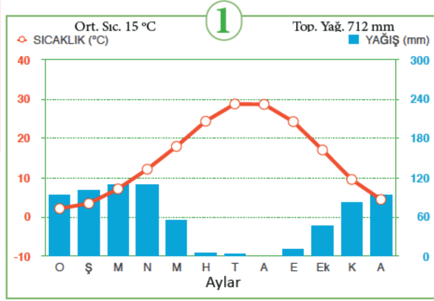
....
....
....
....
....
....

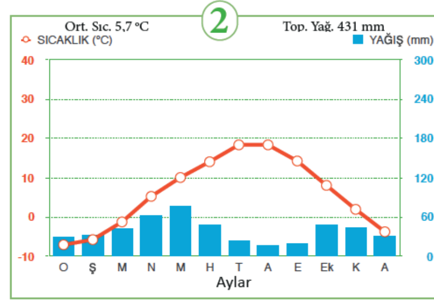
5. Türkiye yağış haritasından yararlanarak en çok ve en az yağış alan alanlarını aşağıdaki tabloya yazınız.

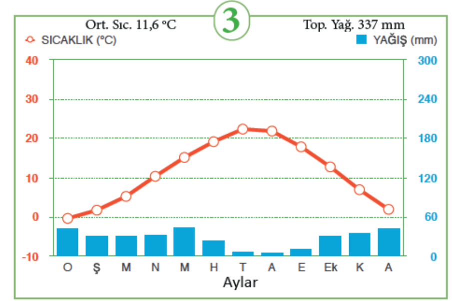
En çok yağış alan yerler:	
En az yağış alan yerler:	

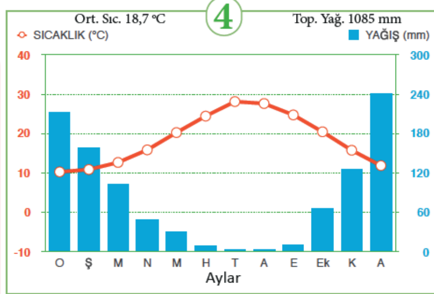
Aşağıdaki soruları sıcaklık ve yağış grafikleri ile haritaları inceleyerek yanıtlayınız.

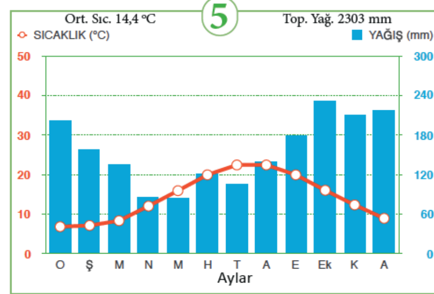
Bir merkezde uzun yıllar boyunca ölçülen sıcaklık ve yağış değerlerinden o yere ait sıcaklık ve yağış grafiği elde edilir. Aşağıda 6 merkeze ait olan sıcaklık ve yağış grafikleri, Türkiye'de mevsimlere göre yağış haritaları ve Türkiye ocak ve temmuz ayı sıcaklık ortalamaları haritaları verilmiştir.

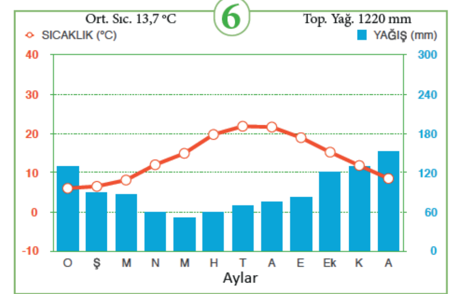

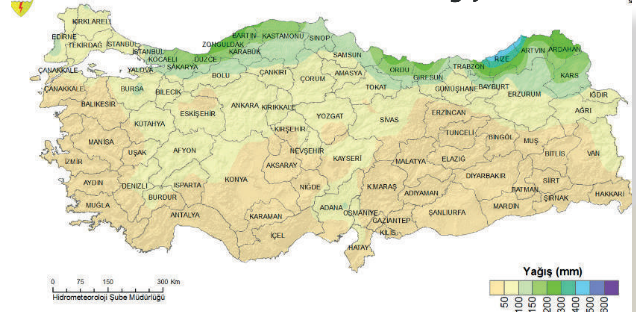

İlkbahar Mevsimi Ortalama Yağış

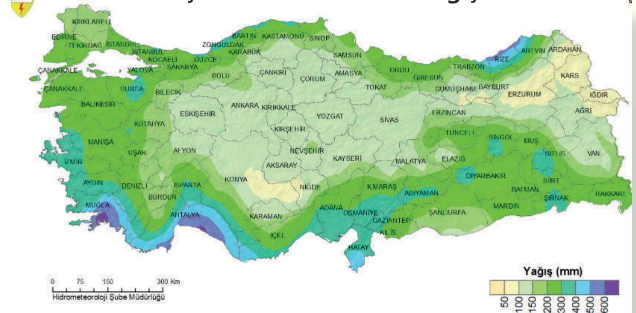
Yaz Mevsimi Ortalama Yağış

Sonbahar Mevsimi Ortalama Yağış

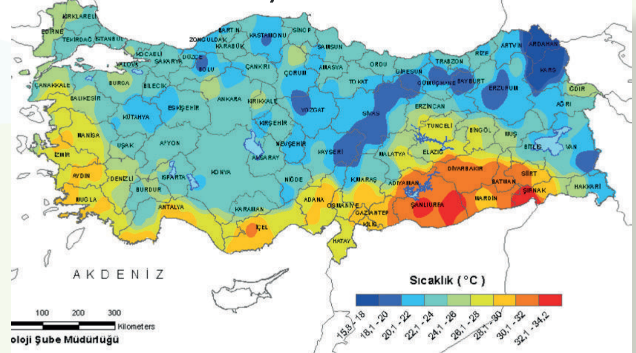
Kış Mevsimi Ortalama Yağış

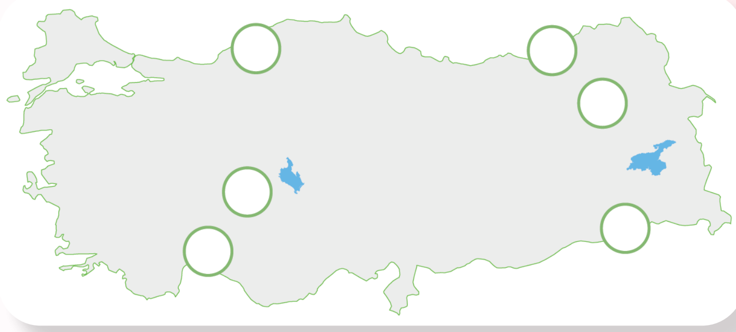
Ocak Ayı Ortalama Sıcaklık

Temmuz Ayı Ortalama Sıcaklık

1. Sıcaklık ve yağış haritalarından yararlanarak numaralandırılan grafikleri haritada gösterilen konumlarla ilişkilendiriniz. Grafiklerin hangi iklim tipine ait olduğunu belirleyerek ilgili kısma yazınız.

İklim Tipi

1 ....
2 ....
3 ....
4 ....
5 ....
6 ....

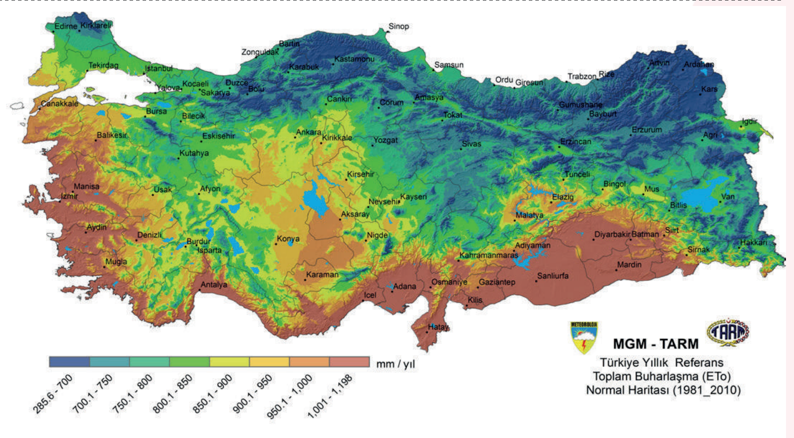
2. Sıcaklık ve yağış grafikleri verilen noktalardan yağış rejimleri düzenli olanları belirtiniz.

....
....

3. Kış aylarında don olayının yaşanma ihtimali olan merkezler hangileridir? Belirtiniz.

....
....
....

4. Yanda verilen harita yıl içerisinde Türkiye'de bitkiler ve toprak yüzeyinden buharlaşma ve terleme yoluyla kaybolan su miktarını göstermektedir. Özellikle buharlaşma miktarının yıllık toplam yağıştan fazla olduğu bölgelerde tarımsal ürünlerin ihtiyaç duyduğu suyun karşılanması için su yönetimi çok titizlikle yapılmalıdır.

Buna göre grafikleri verilen alanlardan hangisinde su yönetiminin özenle yapılması kritik önem arz etmektedir? Haritaları karşılaştırınız. Yorumlarınızı yazınız.

....
....
....

5. Sıcaklık ve yağış grafikleri verilen 1 ve 4 numaralı alanların ocak ayı ortalama sıcaklık değerleri sıcaklık-enlem ilişkisi ile açıklanabilir mi? Yorumlarınızı yazınız.

....
....

6. Sıcaklık ve yağış grafikleri verilen 2 ve 5 numaralı alanların ocak ayı ortalama sıcaklık değerleri sıcaklık-enlem ilişkisi ile açıklanabilir mi? Neden?

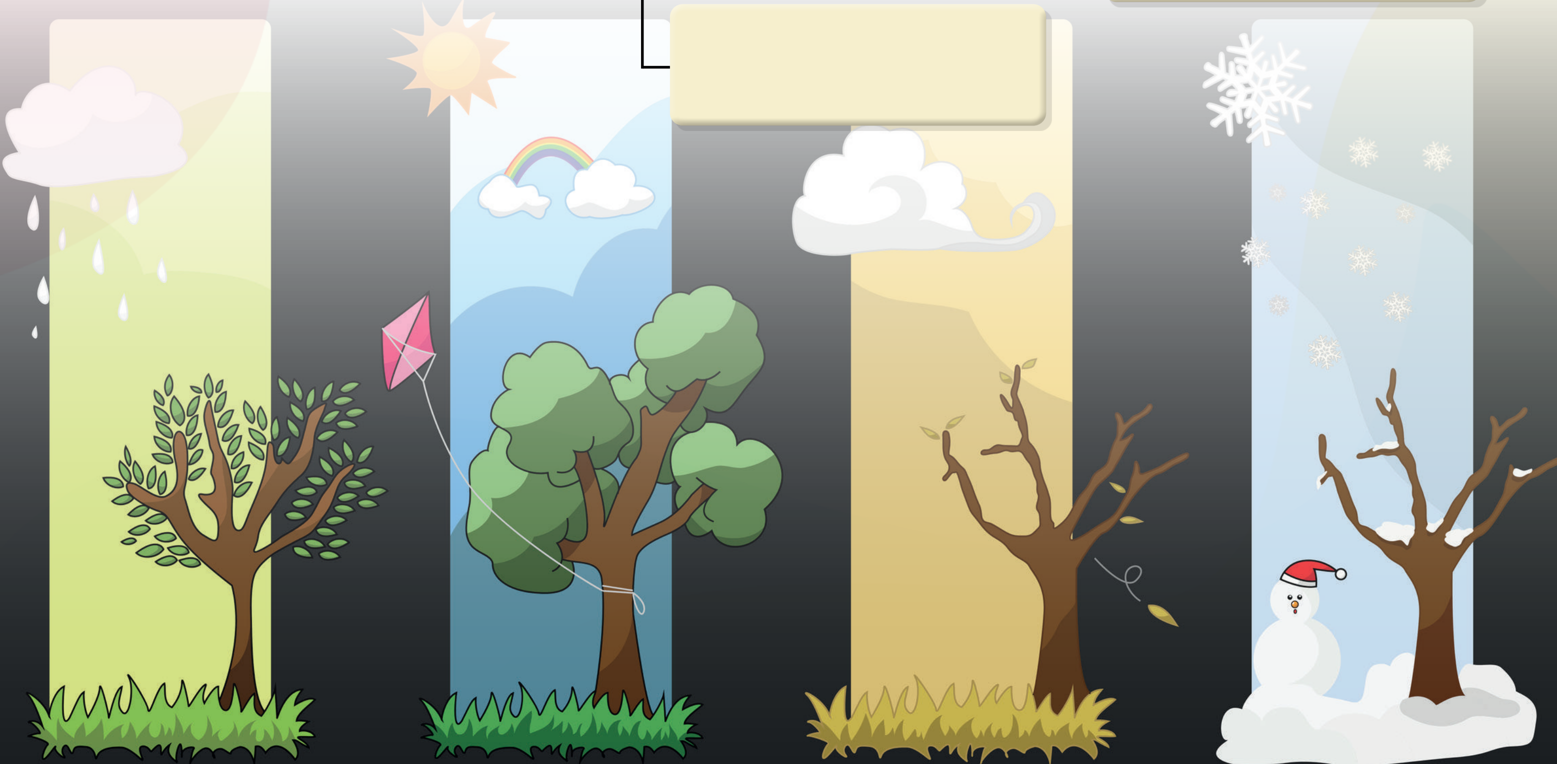
....
....

Türkiye'de iklimi etkileyen faktörleri şemaya doğru olarak yazınız.

Kuzey Yarım Küre'de yer alması	Yer şekilleri	Orta kuşakta yer alması	Çevresindeki basınç merkezleri ve rüzgârlar	Eğim
Bakı etkisi	Denize göre konum	Yükselti	Dağların kıyıya uzanış doğrultusu	

TÜRKİYE'DE İKLİMİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

- Mutlak Konumuna Bağlı Faktörler
  - ....
  - ....
- Göreceli Konumuna Bağlı Faktörler
  - ....
    - ....
    - ....
    - ....
  - ....
  - ....
  - ....

Tangram Oluşturma

Aşağıda Türkiye'de görülen iki farkli iklim tipine ait özellikler geometrik şekillerle karışık olarak eşleştirilmiştir.

Yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlıdır.

Yağışlar genellikle yamaç yağışı şeklindedir.

En çok yağış kış mevsiminde düşer.

Hâkim bitki örtüsü karışık ormanlardır.

Dört mevsim yağışlı ve sıcaklık farkı azdır.

En çok yağış sonbahar mevsiminde düşer.

Yağış rejimi düzensizdir.

Yıllık yağış miktarı 700-2.300 mm arasındadır.

Kızılçam ormanları yaygındır.

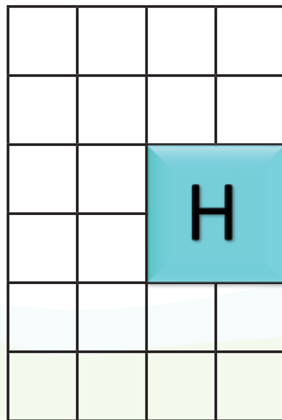

Yağışlar genellikle cephesel kökenlidir.

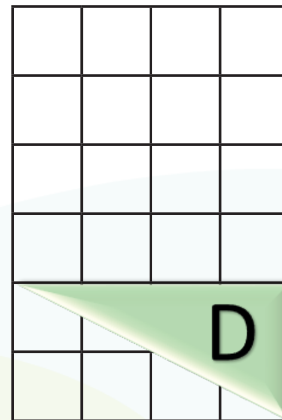
Geometrik şekiller kullanarak aşağıdaki tangramları tamamlayınız ve iklim tiplerinin adını yazınız.

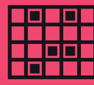
(Not: Tangramları tamamlarken geometrik şekillerin renklerine dikkat ediniz.)

.... İklimi Tangramı

.... İklimi Tangramı

Bil-Bul-Çöz

Aşağıdaki bulmacayı çözerek anahtar kelimeleri bulunuz.

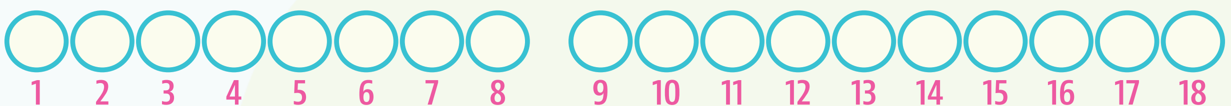
SOLDAN SAĞA

3. Türkiye karalarında en sıcak ay
4. Karasal iklim yağış oluşum şekli
8. Dünyada Akdeniz iklimi görülen alan (Cape Town)
12. Sert karasal iklim ağacı
13. Kuzeybatıdan esen rüzgâr
14. Türkiye'ye güneyden esen sıcak etkili rüzgâr
15. Dört mevsimi yağışlı iklim
16. Karasal iklim görülen kent
18. Kuzeydoğudan esen rüzgâr

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. Yükselti faktörünün yok sayıldığı sıcaklık birimi
2. Föhn rüzgarının Anadolu'daki ismi
3. Türkiye'nin kuzeybatısındaki karasal iklim tipi
5. Akdeniz ikliminin yağış oluşum şekli
6. Akdeniz iklimi ağacı
7. Etkili olduğu kış mevsiminde sıcaklıkları düşüren basınç merkezi
8. Türkiye'de kuraklığın fazla olduğu alanlardan biri
9. Türkiye'ye kuzeyden esen soğuk etkili rüzgâr
10. İğne yapraklı ormanlardaki bir ağaç türü
11. Su buharının yoğuşarak yeryüzüne düşmesi
17. Türkiye'ye güneybatıdan etkili olan basınç merkezi

ANAHTAR KELİMELER

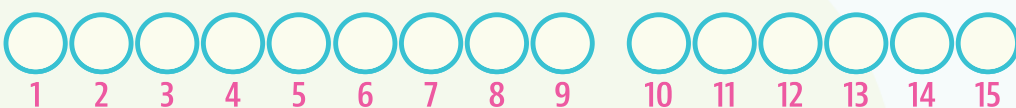

Kelime Avı

İpuçlarından yararlanarak verilen harflerden istenilen kelimeyi bulunuz. Numaralı kutulardaki harflerden anahtar kelimelere ulaşınız.

1.	Hava küre	FSOMERAT	
2.	Konya	OBRZKI	1
3.	Akdeniz	AKMİ	10
4.	Akdeniz iklimi	AATLNYA	12
5.	Karadeniz iklimi	ZOTARBN	
6.	En soğuk ay	KACO	11
7.	Bozkır bitkisi	EİKİLGCN	6
8.	Kuraklık	SEİYAML	4
9.	İklim elemanı	LCIKSKAI	
10.	Rakım	İYÜEKLST	13
11.	Su buharı	ENM	14
12.	Güneş'e dönük	AKIB	2
13.	Susuzluk	KULKKAIR	
14.	Nispi nem	EAMĞBNLI	7
15.	Dört mevsim ülkesi	KÜERTYİ	3
16.	Yükselim	İNIİRİDKKK	15
17.	İklim bilimi	İTOJİKMOLAL	8
18.	Sert karasal	UMEZRUR	9
19.	Maki	BUYİNZEUKÇO	
20.	Yağış	LDOSO	5

ANAHTAR KELİMELER

CEVAP ANAHTARI

EŞLEŞTİRME

1. B 2. D 3. E 4. A 5. C 6. Ç

BOŞLUK DOLDURMA

1. Ilıman 2. Dört 3. Enlem 4. Kuzey 5. İzlanda 6. Basra 7. Yağış 8. Ege 9. Çöl 10. Cephesel 11. Akdeniz 12. Yamaç 13. Kırkikindi 14. Bozkır 15. Marmara 16. Sonbahar 17. Tuz Gölü 18. Bakı

ÇOKTAN SEÇMELİ

1. D 2. C 3. A 4. E 5. A 6. D 7. C 8. B

AÇIK UÇLU SORULAR

1. Enlem etkisi mutlak konumun bir sonucudur. Fakat sıcaklığın genel dağılışında göreceli konum faktörleri de etkilidir. Yükselti, nemlilik, karasallık - denizellik, rüzgârlar gibi birçok faktör sıcaklık dağılışını etkilemektedir.

2. Yükseltinin fazla olması ve özellikle kış mevsiminde etkili olan Sibirya Termik Yüksek Basınç Merkezi bölgede sıcaklıkların azalmasına sebep olmaktadır.

3. Bağıl nem oranının yüksek olması sıcaklığın çok artmasını ya da azalmasını engelleyerek ortalama sıcaklıkların dengelenmesini sağlar. Kıyı bölgelerinde bağıl nem oranı daha yüksek olduğu için sıcaklıklar yıl içinde daha az değişmektedir. Kurak alanlarda bağıl nem düşük olduğu için sıcak dönemde artışlar soğuk dönemde ise düşüşler daha fazladır. Bu nedenle bağıl nem oranı daha düşük olduğu için Anadolu'nun güneydoğusunda Temmuz ayı sıcaklık değerleri daha yüksektir.

4. Bağıl nem bakımından Türkiye'nin yöreleri arasında önemli farklılıklar vardır. Yıllık bağıl nem ortalamasının en düşük olduğu yerler, Güneydoğu Anadolu ile Malatya ve Elâzığ çevresidir. Bu kesimde yıllık bağıl nem ortalaması %50 civarındadır. Akdeniz ve Ege kıyılarında yıllık bağıl nem ortalaması %60'tan fazladır. Ülkemizde bağıl nemin en yüksek olduğu yerler, Marmara'nın kuzeyi ve Karadeniz kıyılarıdır. Bu kesimlerde yıllık ortalama bağıl nem %75'ten fazladır.

5.

En çok yağış alan yerler:	Çok yağış alan yerlere yılda 1000 ile 2304,1 mm arasında yağış düşer. Bu bölgelerin başında ülkemizin en çok yağış alan yeri olan Rize (2304,1 mm) gelir. Doğu Karadeniz, Batı Karadeniz, Menteşeler, Toroslar ve Güneydoğu Torosların bazı yerleri en fazla yağış alan bölgelerdendir.
En az yağış alan yerler:	En az yağış alan yerlerin başında Iğdır Ovası gelmektedir. Iğdır'da yıllık yağış miktarı 258,6 mm'dir. Tuz Gölü çevresi de en az yağış alan yerlerdendir. Bu kesimde yıllık yağış miktarı 300-400 mm arasındadır. Örneğin Konya'nın yıllık yağış miktarı 322,4 mm, Aksaray'ın 346 mm'dir. Güneydoğu Anadolu'nun güneyi de en az yağış alan yerlerdendir. Bu kesim yılda ortalama 300 ile 500 mm arasında yağış almaktadır.

BECERİ TEMELLİ

1.

İklim Tipi: 1. Güneydoğu Anadolu Karasal İklim, 2. Doğu Anadolu Karasal İklim, 3. İç Anadolu Karasal İklim, 4. Akdeniz İklimi, 5. Karadeniz İklimi, 6. Karadeniz İklimi

2. Grafikler incelendiğinde her mevsim yağışlı olan 5 ve 6 numaralı merkezlerin yağış rejimleri düzenlidir.

3. Kış aylarında ortalama sıcaklık değerleri 0°C civarı veya 0°C altında olan yerlerde bitkiler için don olayı riski yüksektir. Grafikler incelendiğinde 1, 2 ve 3 numaralı alanlarda bitkiler için don olayının yaşanması muhtemeldir.

4. Buharlaşma miktarı yıllık yağıştan yüksek olan alanlarda bitkiler için su yönetimi önem arz eder. Grafikler incelendiğinde;

- 1 numaralı alanda yıllık yağış yaklaşık 700 mm, yıllık buharlaşma 1000-1200 mm arasında,
- 2 numaralı alanda yıllık yağış yaklaşık 500 mm, yıllık buharlaşma 300-500 mm arasında,
- 3 numaralı alanda yıllık yağış yaklaşık 340 mm, yıllık buharlaşma 900-950 mm arasında

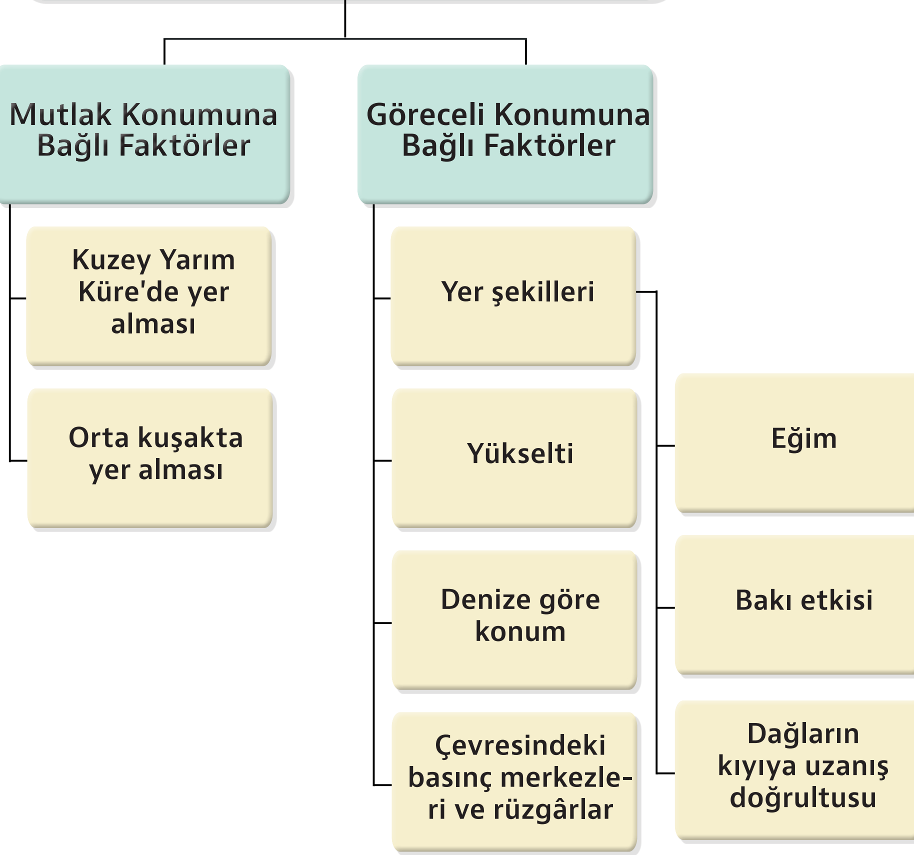
olduğu için su yönetimi kritik önem arz etmektedir.

5. 1 numaralı grafiğin yer aldığı alanda ocak ayı sıcaklık ortalaması yaklaşık 3°C civarında ve 4 numaralı alanda ocak ayı sıcaklık ortalaması 10°C civarındadır. Bu iki merkez yaklaşık aynı enlem üzerinde olmasına rağmen ocak ayı sıcaklık derecelerindeki belirgin farklılıklar karasallık ve denizellik ile yükselti faktöründen kaynaklanmaktadır.

6. 2 numaralı grafiğin yer aldığı alanda ocak ayı sıcaklık ortalaması yaklaşık -7°C civarında ve 5 numaralı alanda ocak ayı sıcaklık ortalaması 6°C civarındadır. 5 numaralı merkez daha kuzeyde yer almasına rağmen ocak ayı sıcaklık derecesinin 2 numaralı merkeze göre daha yüksek olması iki merkezin yükselti farklılıkları ve denizellik-karasallık özelliği ile açıklanabilir.

CEVAP ANAHTARI

SINIFLANDIRMA

TANGRAM OLUŞTURMA

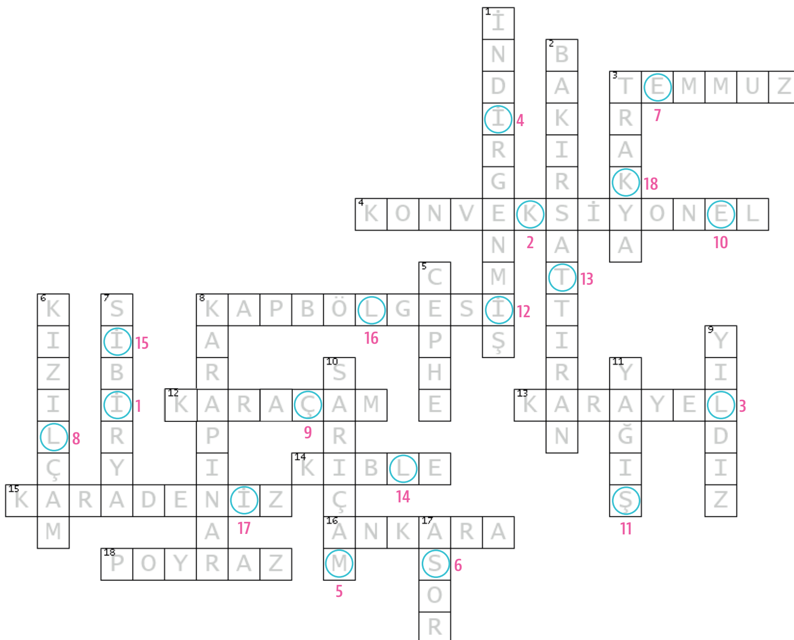
Akdeniz İklimi Tangramı

Karadeniz İklimi Tangramı

BİL - BUL - ÇÖZ

Anahtar Kelimeler: İKLİMSEL ÇEŞİTLİLİK

KELİME AVI

1. Atmosfer
2. Bozkır
3. Maki
4. Antalya
5. Trabzon
6. Ocak
7. Gelincik
8. Samyeli
9. Sıcaklık
10. Yükselti
11. Nem
12. Bakı
13. Kuraklık
14. Bağıl nem
15. Türkiye
16. Kırkikindi
17. Klimatoloji
18. Erzurum
19. Keçiboynuzu
20. Lodos

Anahtar Kelimeler:
KARADENİZ İKLİMİ

Etkileşimli Kitaplar

Beceri Temelli Kitaplar

Soru Bankası

Mobil Soru Bankası

Dinamik Uygulamalar

3B Modeller

YKS Kampı

TRT EBA TV Lise

OGM MATERYAL

http://ogmmateryal.eba.gov.tr